

Bugarska se i dalje oslanja na ugalj za 40% svoje električne energije, a sektor pruža poslove za oko 15.000 ljudi direktno, a 50.000 indirektno. Ali s obzirom na to da će nacionalna vlada uskoro objaviti datum postepenog ukidanja uglja, pitanje kako preći na čiste izvore energije - dok se brine o onima kojima će sredstva za život biti izgubljena - kritično je.

Upravo je ova tema okupila izvršnog prvog potpredsjednika Komisije EU Timmermansa sa gradonačelnicima iz ugljenih zajednica i stotinama ljudi iz lokalnih uprava, evropskih institucija, preduzeća i nevladinih organizacija 29. i 30. septembra 2021. godine.

Domaćin - uglavnom putem interneta - opština Stara Zagora u centralnoj Bugarskoj, to je bio četvrti takav „Forum gradonačelnika“ koji je sazvaio WWF radi rasprave o „pravednom prelasku“ sa uglja.

Lokalno, zamah raste širom Evrope za društveno pošten kraj uglja. 71 gradonačelnik gradova iz uglja iz 11 evropskih zemalja već je potpisao deklaraciju u znak podrške održivoj budućnosti, obećavajući da će raditi na postizanju nulte emisije ugljenika u svojim opštinama.

Razgovarali smo sa **voditeljem klimatske i energetske prakse WWF-Bugarske, Georgijem Stefanovim**, o događaju, glavnim ishodima-i šta sledi.

Koji su bili razlozi da se od Stare Zagore zatraži da ove godine bude domaćin Forumu?

Bugarska ima pet glavnih opština za ugalj. Ranije je VVF radio uglavnom sa Pernikom i Bobovim Dolom na jugozapadu zemlje. Ali bilo je važno što smo doneli Staru Zagoru, koja obezbeđuje 90% uglja u zemlji, i dom je najvećeg rudnika uglja i najveće termoelektrane na Balkanskom poluostrvu!

Kakav je odnos u Staroj Zagori do kraja uglja?

U Bugarskoj imamo šalu: najbolji posao je državni posao jer ste plaćeni, a ne radite ništa. U Staroj Zagori rudnik uglja i najveća fabrika uglja su u državnom vlasništvu. 12.500 ljudi koji rade u ovom sektoru imaju dobre prihode - ponekad čak imaju i drugi, nezvanični posao u danima kada ne rade na uglju. Zato se brinu da će izgubiti prihode od uglja.

Generalno, ljudi u ovom regionu su protiv ambiciozne klimatske i energetske politike.

Međutim, istraživanja koja provodi WWF-Bugarska svake druge godine pokazuju da se mišljenja menjaju. Kada smo počeli 2008. godine, samo 10% ljudi bilo je zaista zabrinuto zbog klimatskih promena - ovogodišnji rezultat je bio skoro 50%! Ali siromaštvo i niski prihodi i dalje su najveći problem za većinu ljudi.

Jeste li videli neke promene na Forumu gradonačelnika? Kako je protekao događaj?

Bilo je veoma pozitivno. Ušli smo u događaj sa tri gradonačelnika opština uglja iz Stare Zagore koji su želeli da zadrže ugalj. Oni su čak potpisali izjavu o ugljenu koju su sindikati

nedavno distribuirali. To se veoma razlikuje od stava gradonačelnika iz oblasti Bobovog Dola i Pernika, koji su zaista aktivni i podržavaju odmak od uglja.

Ipak, kada sam razgovarao sa njima, video sam im otvorene oči za mogućnosti finansiranja EU u izgradnji bolje budućnosti od uglja – nešto što se ranije činilo nemogućim.

Počeli su uviđati načine na koje bi Pravedna tranzicija i drugi fondovi EU mogli da podrže njihove potrebe u pogledu oživljavanja transporta, energetske efikasnosti, obnovljive energije – shvatili su da ove mogućnosti donose održivu, čistu budućnost nadohvat ruke.

Međutim, gradonačelnicima nedostaje da se ovo dogodi je stručnost, ljudi, resursi. Najmanja oblast Bobov Dol, na primjer, ima samo tri stručnjaka za finansiranje iz EU, ali sa ovim novim mogućnostima trebalo bi 20 puta više od toga.

Tako se sada svih pet bugarskih gradonačelnika regiona uglja po prvi put udružuju kako bi pisali našoj vladi tražeći podršku za izgradnju kapaciteta. Tada će moći da se prijave za ova sredstva i iskoriste ih za prelazak sa uglja na održivu budućnost na društveno pošten način.

Koji su ključni izazovi sa kojima se Bugarska sada suočava u pogledu uglja i pravedne tranzicije?

Bugarska je na raskrsnici. Evropska komisija zahteva datum postepenog ukidanja uglja- Bugarska je poslednja država članica EU koja ga je odredila. To će učiniti u narednih nekoliko sedmica, prije nego što nacionalne izborne kampanje počnu 14. oktobra. Naravno, svi podržavaju različite datume! Nevladine organizacije kažu da to mora biti prije 2030. godine; preduzeća kažu najkasnije 2035. godine; Sindikati žele najranije 2040.

Ono što vidimo je da je ovo prvi put da je uglj i izlaz iz uglja tako velika stvar. Ovo su naši treći izbori 2021. godine – a drugi put se o raspadu uglja nije ni razgovaralo. Sada uspostavljamo komisiju za izlaz uglja, što je reforma planirana iz bugarskog plana otpornosti i oporavka. Štaviše, naša nacionalna energetska strategija i klimatski i energetski plan do 2030. godine, kao i dugoročna strategija dekarbonizacije za 2050. biće uskoro pregledani i ažurirani.

U svemu tome, pet opština za uglj su na prvoj liniji fronta. Da li će pobediti ili izgubiti? Mnogo toga će zavisiti od odluka donetih u narednih nekoliko nedelja.

Izvor: wwf.eu